

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МІЖНАРОДНА
КАДРОВА АКАДЕМІЯ

**ПРАВОСЛАВНІ
ДУХОВНІ ЦІННОСТІ В КОНТЕКСТІ
ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СВІТУ**

Матеріали II Міжнародної наукової конференції
Київ, 26 березня 2004 р.

**ORTHODOX
CULTURAL WEALTH IN THE CONTEXT
OF ORGANIZATION MODERN WORLD**

Materials of the II International scientific-practical conference
Kyiv, March 26, 2004

Київ 2005

- Православні духовні цінності в контексті формування сучасного світу:**
П68 Матер. II Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 26 берез. 2004 р. — К. : МАУП, 2005. — 348 с.
ISBN 966-608-402-3

У пропонованому збірнику подано доповіді учасників Міжнародної науково-практичної конференції — відомих учених, богословів, громадських діячів.

На форумі розглядалися питання про роль християнства, зокрема православ'я, у формуванні моральних цінностей суспільства, розвиток сучасної світської педагогічної думки в Україні під впливом християнської релігії, про збереження і відродження пам'яток духовної культури тощо. Наголошувалося, що силою, здатною здійснити духовне відродження суспільства, має стати релігія як одна з основних цінностей української національної ментальності.

ББК 86.37я43

ЗМІСТ

Заява

учасників II Міжнародної
науково-практичної конференції:
“Православні духовні цінності
в контексті формування
сучасного світу”9

Г. В. Щокін

Вступне слово11

Б. І. Олійник

Вступне слово13

В. Джуричанин

Приветственное слово15

Г. В. Щокін

Очікуючи на Спасителя:
нарис порівняльної есхатології17

Г. В. Щокін

Коли прийде
Христос-спаситель25

Архімандрит Іларій (Е. С. Шишковський)

Особистісний вимір
засвоєння духовних
цінностей православ'я:
свобода та авторитет33

П. Фуртунэ

Глобализация современной жизни
и православие37

Радэ Филипович

Косово — духовная столица Сербов.....41

Игумен Гавриил

О религиозной нравственности
и некоторых аспектах
христианской педагогики44

М. П. Забуга

Роль Православ'я у формуванні
моральних цінностей
в сучасній Україні48

Н. Н. Сенченко

Православные духовные ценности
и либерализм.....55

О. Н. Саган

Формування соціальної доктрини
православ'я (період до 2000 р.)66

Ієромонах Аристарх (М. Г. Лебедєв)

Роль християнських цінностей
у відродженні нації і становленні
духовної самосвідомості людини.....74

Протоієрей Василій Заєв

Духовные ценности
православного поста.....78

Ієрей Дионисий (Д. С. Мартышин)

Значение религии
в современном обществе.....84

Н. А. Шип

Інтелектуальний потенціал
Київської духовної академії
(1819–1869 рр.)88

Г. В. ЩОКІН, президент Міжрегіональної Академії управління персоналом, Міжнародної Кадрової Академії, заслужений працівник освіти України

КОЛИ ПРИЙДЕ ХРИСТОС-СПАСИТЕЛЬ?

Православні духовні цінності в контексті формування сучасного світу, 2004

Невеликий огляд *месіанських* персонажів різних релігійних традицій свідчить, що під ім'ям спасителя людства криються іноді *протилежні образи*, яких, однак, об'єднує одна істотна обставина — вони приходять і діють у “**кінці часів**”. У християнстві це пов'язано з другим і остаточним пришестям **Ісуса Христа**. *Коли це відбудеться?* Відповідь є в **Новому Заповіті**. Учні Христа запитали Його: “скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?” Ісус же промовив у відповідь їм: “Стережіться, щоб вас хто не звів! Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: — “Я Христос”. І зведуть багатьох. Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чутки, глядіть, не лякайтесь, бо статись належить тому. Але це не кінець ще. Бо повстане народ на народ, і царство на царство, і голод, мор та землетруси настануть місцями. А все це — початок терпінь породільних. На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ймення Моє. І багато хто в той час спокуситься, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти... А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідоцтво народам усім. І тоді прийде кінець!.. Тоді, як хто скаже до вас: Ото, Христос

тут чи отам, не йміть віри. Бо постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звели б, коли б можна, і вибраних. Оце Я наперед вам сказав. Бо як блискавка та вибігає зо сходу і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського... І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді заголосять усі земні племена, і побачать вони Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних із великою потугою й славою... Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, під дверима!.. А про день той і годину не знає ніхто: ані Анголи небесні, ані Син, лише Сам Отець (Мт. 24, 3–36).

В останній старозавітній книзі слов'янської Біблії (у православній редакції) — “**Третій книзі Ездри**” — є вказівки самого *Бога-Отця* про те, що “*нинішній вік*”, створений за часів Адама і зіпсований втручанням *сатани*, “втратив свою юність і часи наближаються до старості, тому що вік поділений на дванадцять частин, і десять частин його і половина десятої частини вже минули, і залишається те, що після половини десятої частини” (3 Езд. 14, 10–12).

Як свідчить сам автор “Третьої книги Ездри”, написана вона через 5 тис. років 3 місяці і 12 днів після створення світу. Якщо припустити, що 12 частин,

на які поділений “нинішній вік”, рівні, то матимемо період тривалістю 526,3 року, а 12 періодів його — це 6315,8 року (це приблизно три зодіакальні епохи). Нині 5764 рік від “створення світу” за літочисленням іудаїзму, до якого належав і сам старозавітний Ездра. Отже, “кінця часів” потрібно очікувати близько 2500 р., тобто до середини нинішнього тисячоліття, на початку епохи Водолія. Після цього, говорить Усевишній, “відкриється Син Мій Ісус з тими, котрі з Ним, і ті, що залишилися, насолоджуватимуться чотириста років” (3 Езд. 7, 28), що є прямою вказівкою обраності істинних християн, що й утворять Царство Боже на землі. “Вони будуть священиками Бога і Христа і царюватимуть із Ним тисячу років” (Об. 20, 6). При цьому “тисяча років” в Об’явленні (Апокаліпсисі) Івана Богослова могла означати не точну цифру, а метафору великої часової тривалості світлого царювання Христа, його Нового Царства.

Друге Пришестя

Християнство, як відомо, виникло у той історичний період, коли відбувся перехід весняного рівнодення в Старому світі із зодіакального сузір’я Овна в Риби, і нинішня зодіакальна епоха Риб у цілому відповідає загальноновживаному нині поняттю “*наша ера*”, що починається від Різдва Христового. Народження Ісуса ознаменувалося, як сказано в Євангелії, світлом Віфлеємської зірки, що вказала новозавітним волхам на народження **Спасителя**. На думку відомого німецького астронома І. Кеплера (1571–1630), “ілюзію” сяючої Віфлеємської зірки могло викликати незвичайне поєднання Юпітера і Сатурна, посилене Марсом у сузір’ї Риб. Таке явище спостерігалось 6 року до н. е., і саме цей рік (а не “нульовий”) багато дослідників визнають нині ро-

ком народження Ісуса Христа [1, с. 81]. Підтверджують цю думку і роки життя Ірода Великого, який помер у 4 р. до н. е., але ще застав народження Христа й учинив відоме “побиття немовлят”.

Друге Пришестя Христа, яке пов’язане у християнській традиції з “*кінцем часів*”, відбудеться, очевидно, вже наступної зодіакальної епохи — *Водолія*, яку сучасні астрономи датують приблизно 2400 роком. Відповідно до біблійної традиції **Друге Пришестя** Месії — Христа відбудеться, коли Сатурн і Юпітер зійдуться в зодіакальному знаку Риб [6, II, с. 393], тобто має повторитися астрономічна комбінація, що супроводжувала першу появу Спасителя. **Коли ж це станеться?** На моє прохання відповідні розрахунки зробив завідувач відділу малих тіл Сонячної системи Астрономічної обсерваторії Київського національного університету імені Тараса Шевченка кандидат фізико-математичних наук **А. Казанцев***. Згідно з цими розрахунками **повторення “небесних знамень”, що засвідчили народження Ісуса Христа, відбудеться в середині травня 2437 року**. Це буде схожим явищем в осяжному майбутньому, коли кутова відстань між Юпітером і Сатурном стане меншою ніж 5° і вони перебуватимуть у сузір’ї Риб. Видиме зближення між цими планетами на відстань меншу як 1° триватиме з 9 по 16 травня. Ці планети буде видно в сузір’ї Риб на південному сході перед світанком для жителів Близького Сходу і з території України. Інших планет поблизу видно не буде. 10 травня 2437 року видима кутова відстань між Юпітером і Сатурном становитиме 0,85°, що, можливо, і стане датою **ДРУГОГО ПРИШЕСТЯ ХРИСТА!**

* Велику допомогу в організації цієї роботи подав професор М. Ф. Головатий — ректор Міжрегіональної Академії управління персоналом. — Прим, авт.

Інші свідчення

На зустріч Христа і його антипода — *антихриста* в середині третього тисячоліття нашої ери, що за есхатологічними християнськими традиціями означає “кінець часів” і прихід якісно нового Царства Божого, вказував і відомий італійський чернець *Йоахим Фіорський*, який жив у XII ст. За його теорією, яка пояснює соціальну історію через призму концепції Святої Трійці, історія людства поділена на *три ери* (кожна з них містить життя 42 поколінь, тобто приблизно 1260 років): Старий Заповіт описує “*Вік Отця*”, коли правили закон і страх; Новий Заповіт — це “*Вік Сина*”, у якому мають правити милосердя і віра; потім настає “*Вік Святого Духа*”, коли на Землі запанує любов. Початком останньої ери Йоахим визначив 1260 рік після Р. Х. Він пророкував запеклі конфлікти і пришестя антихриста. Однак після цих потрясінь (тобто після 2500 р.) настане *ера миру*, запанує духовна еліта [1, с. 137]. На час “кінця світу” вказував у своїх пророцтвах і знаменитий *Нострадамус*, який стверджував, що “у світі, до того як настане велика пожежа, буде багато потопів і великих повеней”, а перед Другим Пришестям Спасителя “супротивники Ісуса Христа і його Церкви стануть численнішими”. Саме ж пришестя Нострадамус датував початком сьомого тисячоліття [8, с. 17]. Це також приблизно середина третього тисячоліття нашої ери, якщо починати відлік від “створення світу”, прийнятого в іудаїзмі і перейнятого католицькою церквою.

Крім християнських джерел, на “кінець часів” у середині третього тисячоліття нашої ери вказують й інші, пов'язані, зокрема, з індійською, монгольською і *тибетською* традиціями. Так, за одним із тибетських пророцтв, світом правитимуть 32 “таємних” царі і

царство кожного триватиме 100 років. Очікується, що останній цар з величезною армією знищить сили зла і в усьому світі настане “золотий вік”. Перший же цар, відповідно до цього переказу, правив під час життя *Будди* (тобто в VI ст. до н. е.) [1, с. 53]. Іншими словами, появи “останнього царя” і настання якісно нового, “золотого” віку також варто очікувати близько середини третього тисячоліття нашої ери.

Отже, якщо наведені вище розрахунки і пророцтва правильні, то до приходу Христа-Спасителя (Його Другого Пришестя) залишилося трохи більше *чотирьохсот років*. Однак ці роки, відповідно до християнських уявлень, не будуть роками мирними, оскільки вони — останній період зміцнення панування антихриста — *ворога людства*. Із цим періодом пов'язано багато різних пророкувань і знамень, що віщують про страшні *катаклізми* “останніх часів”. На думку есхатологів, це стосуватиметься різних міст, країн і народів Землі.

Що буде з Америкою?

За календарем мезоамериканських *ацтеків*, які запозичили традиції і знання своїх попередників (ольмеків, майя, тольтеків та ін.), нинішня, “*п'ята*” ера від “створення світу” має закінчитися (як і попередні чотири) страшними катаклізмами, зокрема землетрусами, внаслідок яких під водою зникнуть значні ділянки суші. Відома і точна дата цієї катастрофи — **23 грудня 2012 р.**, тобто зовсім скоро [1, с. 98].

Зважаючи на ареал поширення мезоамериканських індіанців, які створили найточніший з усіх нині відомих календарів за всю довгу історію людства, логічно припустити, що місцем названої гігантської катастрофи буде насамперед Американський континент, на якому нині панує найодіозніша держа-

ва сучасного світу — **США**. Покликання на це є, очевидно, і в Об'явленні св. ап. Івана Богослова. Це остання книга Нового Заповіту, де йдеться, зокрема, про “засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. З нею розпусту чинили земні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі” (Об. 17, 1–2). За цим іменем, відповідно до Апокаліпсису, криється “Вавилон великий”, у ньому багато сучасних дослідників і тлумачів Біблії вбачають **Нью-Йорк** як “новий Вавилон” нашого часу. Сьогодні це “є велике місто, що царює над земними царями” (Об. 17, 18). “Став він оселею демонів і сховищем усякому духові нечистому” (Об. 18, 2), “великою розпусницею” (Об. 17, 1), “земні царі з ним розпусту чинили, а земні купці збагатили від сили розкоші його (міста. — *Ред.*)!” (Об. 18, 3). “Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спалений буде огнем, бо міцний Господь Бог, що судить його! І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусту чинили та розкошували, коли побачать дим пожежі його... бо суд твій прийшов однієї години!” (Об. 18, 8–10).

Катастрофа “*нового Вавилону*”, очевидно, буде локальною, а не планетарною, оскільки в Апокаліпсисі сказано, що “і кожен стерник, і кожен, хто плаває на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, стали здалека і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: Котре до великого міста подібне?” Але це “велике місто”, “за одну годину воно спорожніло!” (Об. 18, 17–19). Загибель Нью-Йорка і Каліфорнії внаслідок могутнього землетрусу, як зазначають журналісти, пророкують усі — від Нострадамуса, “який бачив”, як руйнуються “вежі Нового Міста”, до численних проповідників-євангелістів, що називають Голлівуд і Уолл-стрит “Содомом і Гоморрою”,

знищених, як відомо зі Старого Заповіту, за протиприродну сексуальну орієнтацію їхніх мешканців. Є також повідомлення про те, що вчені-сейсмологи пророкують незабаром активізацію тектонічного розламу, що охопить Далекий Схід, Японію, північний схід Австралії і західні береги обох Америк [7].

За Апокаліпсисом, при покаранні “великої розпусниці” буде сигнал усім, хто вірить в *істинного Бога*, “голос із неба, який говорить: Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви співниками гріхів його і щоб не потрапили в карання його” (Об. 18, 4). Зважаючи на те, що Іван Богослов був християнським Апостолом, логічно припустити, що ця Божя вказівка стосується передусім християн. Важливо і те, що нинішня “*нова еліта*” США, згідно з даними ізраїльського письменника і журналіста *І. Шаміра*, — це непропорційно велика кількість етнічних *євреїв* — традиційних прихильників іудаїзму: “30 відсотків найбагатших людей Америки, 30 відсотків міністрів і банкірів, 20 відсотків професорів університетів, 50 відсотків провідних юристів — євреї” [12]. І далі: “Про що мріяв “єврейський народ”, ми довідаємося зараз, коли євреї стали основною частиною американської еліти, зайняли керівні позиції американського ідеологічного апарату — ЗМІ та університети. Вони керують Америкою, а далі людство охопила глобалізація, неолібералізм і новий тоталітаризм. З’явився світ дуже багатих і дуже бідних, світ агресивних воєн і расизму” [13]. На думку іншого публіциста єврейського походження, нашого земляка Е. Ходоса, нинішня агресивна політика просіоністських США неминуче призведе до *третьої світової війни* (події в Югославії кінця минулого століття і сьогоднішні в Іраку — підтвердження цього), де одним із вирішальних моментів буде напад США на

Росію в 2010 р. [11]. Але, як відомо, людина планує, а Бог керує, і вже наприкінці 2012 р., відповідно до уявлень справжніх господарів Америки — індіанців, її очікують небачені раніше потрясіння. І тоді за одну тільки годину спорожніє “велике місто”, оскільки “твоїм ворожбитством були зведені всі народи!” (Об. 18, 23); “Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!” (Об. 18, 20).

Крах Рима, війни та інші катастрофи

Можливо, знаком приходу кінця “нинішнього віку” є, крім іншого, і пророкування ірландського святого *Малахії*, який народився 1094 року. Йому приписують “*Пророцтво про римських пап*”. Ця праця — на диво точні портрети 112 пап у формі коротких, але містких “девізів”. Наприклад, “від праці Сонця” — такий девіз придумав Малахія для нинішнього Папи *Івана Павла II*, який народився у час повного сонячного затемнення (!). Наступний Папа названий “*слава оливи*” (маслинове дерево вважається одним із символів іудаїзму, що, можливо, побічно вказує на походження майбутнього Папи). За ним прийде, за Малахією, останній Папа (Петро Римський) — *Петро II*, з яким закінчиться інститут папства (яке, як відомо, бере свій початок від ап. Петра). Це пророцтво завершується такими словами: “Місто на пагорбах буде знищене, і страшний суддя судитиме народи” [1, с. 117–118]. Очікувати цього варто вже у цьому столітті, оскільки на римському престолі очікують після нинішнього тільки двох Пап.

Із пророкуванням Малахії співзвучний один із катренів *Нострадамуса*, де сказано, що “після смерті дуже старого Папи буде обраний римлянин квітучого віку”, але “його звинуватять у тому, що він послаблює Святий Престол” (можливо, йдеться про носія “слави оливи”),

однак “він довго протримається, його справа буде небезпечною” [8, с. 113, XVI]. Очевидно, схожі події прогнозує і український вчений *О. Лазарев* у своїй книзі “Расшифрованная Библия, или Реквием цивилизации” [5, с. 18]:

1. На початку епохи Водолія (яку автор відраховує від 2003 р.) почнеться третя світова війна (можливо, її початком є захоплення проізраїльськими США Іраку). Ця війна триватиме аж 27 років і охопить дві третини населення Землі і половину її території: Південну Європу, Північну Африку, Близький Схід, Азію, Росію і Північну Америку. Це буде релігійна війна.

2. У 2054–2068 рр. кілька вулканів вивергнуть в атмосферу величезний уламок поверхні Землі, одна частина якого в Італії, тому Рим і Ватикан загинуть (2054 р.). Від цього удару цунами затопить Великобританію, Ірландію і східне узбережжя США і Канади.

3. У 2066 р. почнеться і тільки через 20 років закінчиться розкол материкових плит Євразії й Африки. Центр розколу — Егейське море, а лінія розколу — Франція, Італія, Середземне море, ріка Євфрат, Перська затока.

У наступному, ХХІІ столітті Земля, за припущенням *О. Лазарева*, стабілізується і людство знову почне (вкотре?) своє відродження. Усі інші релігії, крім християнської, назавжди зникнуть, а основою майбутньої всесвітньої Церкви стане **православ'я** [5, с. 19]. Цікаво, що зазначена дата загибелі Рима і Ватикану (2054 р.) на 1000 років відстає від часу виникнення католицизму в 1054 р. у результаті розколу, що назавжди роз'єднав Грецьку (Православну) і Римську (Католицьку) Церкви.

Доля України

Доктор наук *О. Лазарев*, коментуючи вже згадувану “Третю книгу Ездри”, переконаний, що саме на “Ізраїль чекає доля Содому і Гоморри” і “розповідь

про ці міста в книзі “Буття” була знаменням майбутньої трагедії”, оскільки “пограбоване місто”, у видіннях Ездри, — “це знищений Єрусалим і весь Ізраїль” [5, с. 653–654, 656]. Мабуть, такі похмурі прогнози українського вченого навіяні старозавітними пророцтвами, зокрема *Єзекіїля*, де сказано: “І виведу вас із тих народів, і позбираю вас із тих країв, де ви розпорошені рукою потужною й витягненим раменом та виливаною лютістю. І заведу вас до пустелі народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського краю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог!” (Єз. 20, 34–36). Схожі цитати є і в Новому Заповіті, наприклад, у *Євангелії від Матвія*: “Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, та ви не захотіли! Ось ваш дім залишається порожній для вас!” (Мт. 23, 37–38).

Відбудуться ці події тоді, “коли ви побачите ту гидоту спустошення, що про неї звіщав був пророк Даниїл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають... Бо скорбота велика настане тоді, якої не було з первопочину світу аж досі й не буде” (Мт. 24, 15–16, 21).

“І станеться в цілому Краї, говорить Господь, дві частини в нім витяті будуть, помруть, а третя частина зоставлена буде у ньому. І цю третю частину введу на огонь, і очищу їх, як очищається срібло, і їх випробую, як випробовується оте золото” (Зах. 13, 8–9). І тоді ці врятовані, відповідно до старозавітного пророка *Захарія*, побачать Того, якого колись розіп’яли: “... І будуть дивитись на Мене, Кого прокололи, і будуть за Ним голосити...” (Зах. 12, 10). Тут, на думку богословів,

йдеться про те, що “єрусалимлянам, які залишаться, слід покаятися і скинути гріховний тягар” [10, II, с. 420]. Оскільки “Христос один раз був у жертву принесений, щоб понести гріхи багатьох, і не в справі гріха другий раз з’явиться тим, хто чекає Його на спасіння” (Євр. 9, 28).

Пророковані катастрофи є знаменнями “кінця часів”, що наближається, і основної події — Страшного суду.

Хто йде на Суд?

Перший і справді *Страшний суд* стався понад дві тисячі років тому в Єрусалимі на горі Голгофа, де, за християнським переказом, був розіп’ятий Ісус Христос, який взяв на себе всі гріхи людей, що увірували в Нього. Своєю мученицькою смертю Христос, таким чином, **засудив гріх** і звільнив вірних від кари за гріхи, сповістив світові про заснування Ним **Нового Заповіту**: “Коли ж каже Новий Заповіт, то тим назвав перший Старим (тобто Старим Заповітом. — *Г. III.*). А що порохнявіє й старіє, те близьке до зотління” (Євр. 8, 13). “Бо кінець Закону Христос” (Рим. 10, 4) і “немає тепер жодного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за духом, бо закон духа життя в Христі Ісусі визволив... від закону гріха й смерті. Бо що було неможливе для Закону, у чому був він безсилий тілом, Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла і за гріх осудив гріх у тілі” (Рим. 8, 1–3). Але правдиві християни “не в тілі, але в душі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його” (Рим. 8, 9).

За християнськими переказами, *йудеї*, що розіп’яли руками римлян Ісуса Христа, який узяв на себе всі гріхи тих, що увірували в Нього, відійшли від *Бога-Сина* і звістованого ним Нового Заповіту. Утім, сліди такого від-

ходу є й у Старому Заповіті. Вони стосуються *Бога-Отця*, від якого давні євреї, якщо вірити переказу, відійшли ще за часів суддів: “І сказав Господь до Самуїла: Послухай голосу того народу щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними” (1 Сам. 8, 6–7).

Розп'яття Ісуса Христа відбулося в п'ятницю, 14 Нісана (коли іудеї святкували свій Великдень), а *Воскресіння Його* — на третій день, у неділю, 16 Нісана. При цьому іудеї святкують свій Песах, згадуючи вихід з Єгипту, коли вони кров'ю *вбитих агнів* позначали двері своїх домівок і потім з'їдали цих жертвних ягнят (2 М. 12, 3–14) — так повелів їм “Господь, Бог євреїв” (2 М. 9, 13). Отже, іудеї святкують Песах закланням агня, а християни відзначають *Великдень* як Воскресіння Христа, що у християнській традиції іменується “*Божий Агнець*” [2, с. 376].

Образ Агня, відповідно до різних релігійно-міфологічних традицій світу, підкреслює зв'язок із Сонцем та іншими божествами солярної і взагалі *світлої природи*. Агнець, наприклад, є образом чистої жертви *богу Сонця, вогню*, а жертвоприношення кози, козла чи *чорної вівці* — для божеств підземного царства, злих духів, щоб вони змилосердились [6, II, с. 237].

Простежується також зв'язок козла з *божествами грози*, де козел є зооморфним символом блискавки і грому [6, I, с. 663]. Важливо, що в день відпущення гріхів, єдине іудейське свято, коли первосвященик входив із дарами у “святая святих”, храм Єрусалимський, і ділив свої жертви (двох козлів) на рівні частини — для Єгови й Азозеля (диявола), що живе в пустелі [3, с. 22]. При цьому, за іудейським законом, козу (козла) вважали твариною чистою (5 М. 14, 4), її жерт-

ували за гріхи (звідси відомий вислів “козел відпущення”: 3 М. 16, 8–10) [2, с. 402], а християнські апостоли вважали неможливим, “щоб кров биків та козлів знімала гріхи” (5 М. 10, 4).

Про козлів і овець згадується й у Новому Заповіті, де сказано, що в “кінці часів”, “коли ж прийде Син Людський у славі Своїй і всі Ангели з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від створення світу... Тим, хто ліворуч: Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготований... І ці підуть на вічну муку, а праведники на вічне життя” (Мт. 25, 31–46). Ісус Христос казав своїм послідовникам про те, що вони **НЕ БУДУТЬ СУДЖЕНІ** в “кінці часів”, а, навпаки, будуть судити разом із ним “*дванадцять колін Ізраїлевих*” (давньоізраїльський союз складався, згідно зі старозавітною традицією, із 12 племен, чи “родів”) (Мт. 19, 28). “Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого і вірує в Того, Хто послав Мене, життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерті в життя” (Ів. 5, 24). На думку православних коментаторів Біблії, “ці слова абсолютно зрозумілі — суд не буде загальним”, і істинні християни, відповідно до пророцтв, будуть врятовані від Страшного суду [10, III, с. 390].

* * *

Отже, відповідно до християнського вчення, істинних послідовників Ісуса Христа не будуть судити, навпаки, вони успадкують Царство Небес-

не, як сказано в **Нагорній проповіді** тим, хто блаженний (*блаженні* — це “люди, для яких приготоване вічне спасіння і блаженство” [10, III, с. 81]). “Блаженні вбогі духом (тобто смиренні. — *Г. Щ.*), бо їхнє Царство Небесне. Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. Блаженні лагідні, бо землю впадкують вони. Блаженні голодні та спрагнені правди, бо вони нагородовані будуть. Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть. Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. Блаженні — миротворці, бо вони синами Божими стануть. Блаженні вигнані за правду, бо їхнє Царство Небесне. Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, нагорода-бо ваша велика на небесах... Ви сіль землі... Ви світло для світу” (Мт. 5, 3–14).

Література

1. *Альманах* непознанного: Пер. с англ. — М.: Ридерз Дайджест, 2000.
2. *Библейская энциклопедия*. — М.: Терра, 1990.
3. *Брафман Я.* Книга Кагала. Всемирный еврейский вопрос. — СПб., 1888.
4. *Васильев Л. С.* История религий Востока. — М.: Университет, 1999.
5. *Лазарев А. С.* Расшифрованная Библия, или Реквием цивилизации. — К.: А.С.К., 2002.
6. *Мифы народов мира: Энциклопедия: В 2 т. / Гл. ред. С. А. Токарев.* — М.: Советская энциклопедия, 1991.
7. *Полещук Й.* Лики Апокалипсиса // Интересная газета. — № 2 (113). — 2003.
8. *Пророчества Мишеля Нострадамуса: Пер. с фр.* — К.: Лыбидь, 1991.
9. *Старцы о последних временах: Вып. 3.* — К., 2002.
10. “Толковая Библия, или Комментарий на все книги Св. Писания Ветхого и Нового Завета: В 3 т. — Стокгольм: Ин-т перевода Библии, 1987.
11. *Ходос Э.* Еврейский удар. — Харьков, 2003.
12. *Шамір І.* Голокост як вдалий гешефт // ПЕРСОНАЛ. — № 9. — 2003.
13. *Шамір І.* Війна навесні // ПЕРСОНАЛ. — № 4–5. — 2003.
14. *Щокін Г.* Ранок тисячоліття... Яким буде вечір? // ПЕРСОНАЛ. — № 10. — 2001.